

Opgørelse af administrationspraksis 2016 – § 3 natur

Det samlede antal dispensationssager vedrørende tilstandsændringer i § 3-beskyttede natur, var i 2016 1466, heraf omhandlede 108 af sagerne ændringerne i § 3-vandløb, og 82 af sagerne vedrørte erstatningsnatur. Til sammenligning var der i 2006 1391 sager vedrørende § 3-beskyttede natur, og i 2008 var der 1085 sager.

Miljøstyrelsen har for administrationspraksis i 2016 udarbejdet separate opgørelser for sager vedrørende henholdsvis § 3-vandløb og § 3-erstatningsnatur. For de resterende naturtyper (*hede, eng, strandeng, mose, sø og overdrev*) er der lavet en stikprøvebaseret opgørelse af det samlede antal dispensationssager i 2016.

Metode og anvendelse af data

Med henblik på også at kunne sammenligne med administrationspraksis opgjort for årene 2006 og 2008, er der for 2016, anvendt samme metode til at identificere og opgøre dispensationspraksis. Kommunerne har pligt til at meddele afgørelser om naturbeskyttelseslovens § 3 til Miljøstyrelsen, som herefter journaliserer de indsendte § 3-afgørelser for hver kommune. I opgørelserne er der indledningsvist blevet udarbejdet oversigtslister over de journaliseret § 3-afgørelser for 2016. Listerne er herefter gennemgået for at finde eventuelle sager, der er fejljournaliseret, journaliseret dobbelt eller på anden vis ikke bør tælle med som en selvstændig afgørelse. Der skal dog tages forbehold for at ikke alle sager ikke er kommet med i opgørelserne, fx kan enkelte sager mangles indsendt til Miljøstyrelsen i 2016. Idet søgeordet i journaliseringssystemet skal være identisk med det nævnt i afgørelsen for at få sagen frem, kan det heller ikke udelukkes at få sager fx vedr. erstatningsnatur ikke er kommet frem i søgningen.

For hver af de enkelte sager der gennemgås, er bl.a. registreret oplysninger om:

- Ansøgertypen (dvs. lodsejer, myndighed, privat virksomhed)
- Den ansøgte tilstandsændring (dvs. hvad der søges dispensation om)
- Afgørelsen (dvs. dispensation, afslag, lovliggørende dispensation eller lovliggørende afslag/påbud)
- Begrundelse for dispensation
- Vilkår for dispensation (den tildelte dispensation vil ofte gives på betingelse af vilkår)

Opgørelsen over amternes og kommunernes administrationspraksis i hhv. 2006 og 2008 er samlet i rapport fra 2010, udarbejdet af By- og Landsskabsstyrelsen. Data fra 2006 er baseret på indberetninger fra 12 amter i alt, mens data fra 2008 er baseret på data fra alle landets 98 kommuner.

Der er anvendt samme registreringsmetode til opgørelserne i 2016, som for opgørelserne i 2006 og 2008. Kategorierne vedrørende '*Ansøgte tilstandsændringer*', '*Vilkår ved dispensation*' og '*Begrundelse for dispensation*' er i bredest muligt omfang ens for de forskellige års opgørelser, således at det er muligt at give et reelt billede af, om der er sket ændringer i kommunernes administrationspraksis af naturbeskyttelseslovens § 3 de seneste 10 år. Idet opgørelserne fra 2006 og 2008 er fordelt på naturtyper, har det dog ikke været muligt at sammenligne direkte mellem antal/andel af ansøgte tilstandsændringer, vilkår og begrundelser. Det er i stedet søgt at beskrive et overordnet billede af eventuelle ligheder og forskelle årene i mellem.

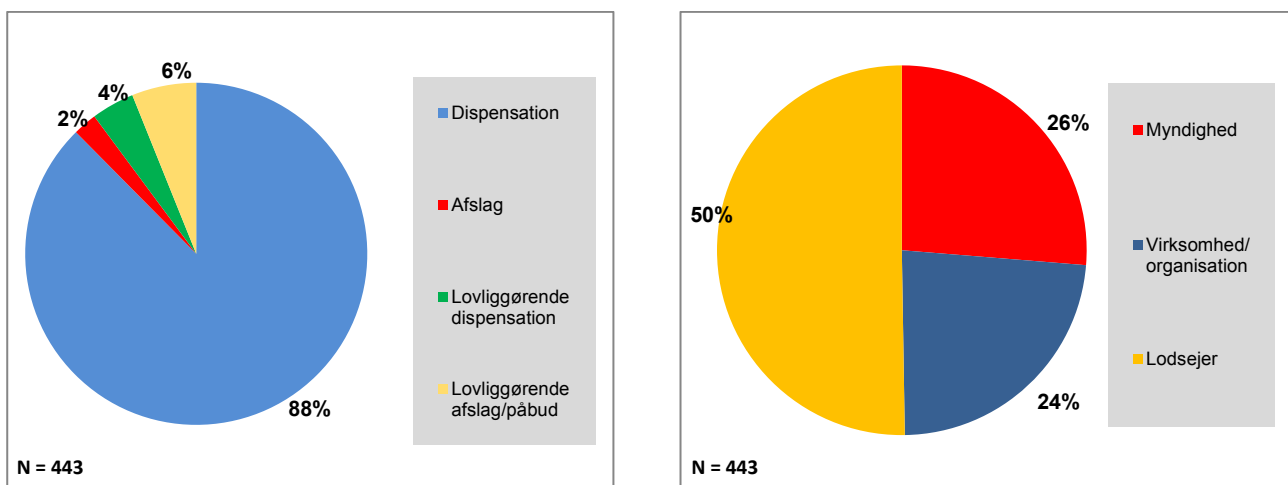
Det har under kategorierne for vilkår ved og begrundelse for dispensation, i begrænset omfang været nødvendigt at samle lignende vilkår eller begrundelser. Eksempelvis er en del vilkår samlet under kategorien '*fysisk udformning*', ligesom flere begrundelser er samlet under '*Forbedre naturmæssig/biologisk værdi*'. Det vil sige at vilkår eller begrundelser der har et fællesindhold lægges sammen. En opgørelse uden denne form for samle kategorier vil hurtigt blive uoverskuelig og svært at udføre i praksis.

Stikprøvebaseret opgørelse af administrationspraksis for § 3-natur

Den stikprøvebaserede opgørelse udgør en gennemgang af et tilfældigt udvalgt udtræk på ca. 1/3 del af det samlede antal dispensationssager vedr. de seks ovennævnte naturtyper under naturbeskyttelseslovens § 3 i 2016.

1. Afgørelse og ansøger

Nedenstående figurer viser at der i 92 % af de opgjorte sager blev givet dispensation, hvoraf 4 % er lovliggørende dispensationer. I de resterende 8 % af sagerne blev der givet afslag eller påbud. I den opgjorte stikprøve står lodsejere bag halvdelen af ansøgningerne, mens myndigheder og private virksomheder/organisationer hver står for ca. en fjerdel af ansøgningerne.

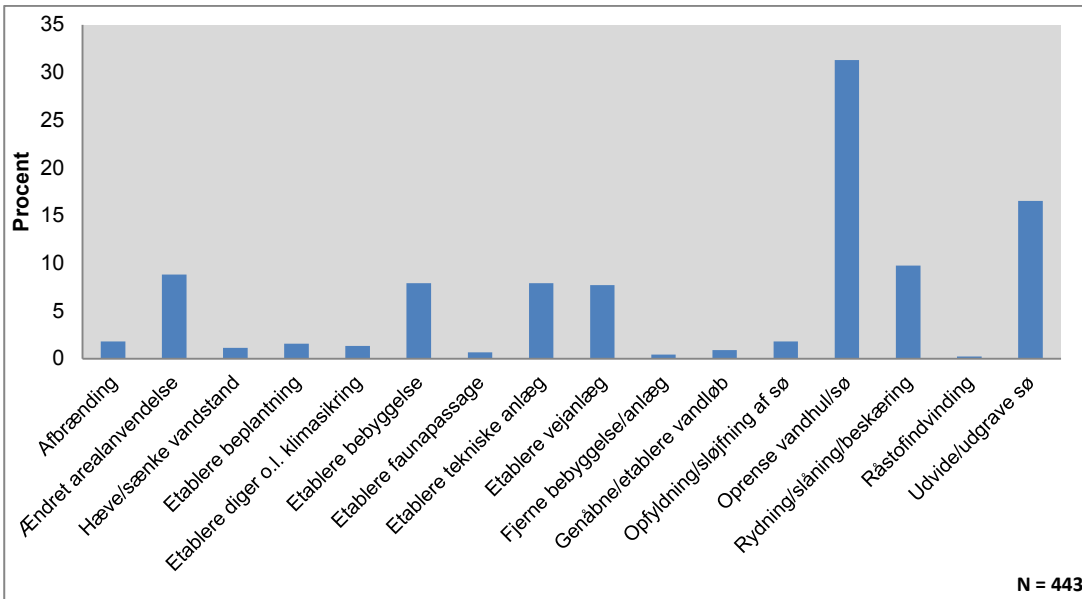
Figur 1: Til venstre ses den procentvise afgørelse på dispensationsansøgninger til tilstandsændringer i § 3 natur i 2016. Til højre ses fordelingen af ansøgere til tilstandsændringer i § 3-natur 2016.

Til sammenligning blev der i 2006 og 2008 givet dispensation i hhv. 86 og 85 % af sagerne, hvoraf 4-6 % var lovliggørende dispensation. Afslag blev for begge år givet i ca. 8 % af sagerne, mens lovliggørende påbud/afslag fandt sted i 6-7 % af sagerne. Overordnet set har afgørelsespraksis for tilstandsændringer vedrørende § 3-beskyttelsen således ikke ændret sig hverken fra 2006 til 2008 eller fra 2008 til 2016.

Fordelingen af ansøgertypen viste et mindre skift i 2006 til 2008, hvor der i 2008 var en stigning i andelen af lodsejere, og samtidigt et mindre fald i andelen ansøgere fra myndigheder og virksomheder/organisationer. Fra 2008 til 2016 er fordelingen af ansøgere stort set ens, hvor andelen af ansøgere fra lodsejere dog er få procent højere i 2008, mens ansøgere fra myndigheder i 2016 er tilsvarende højere.

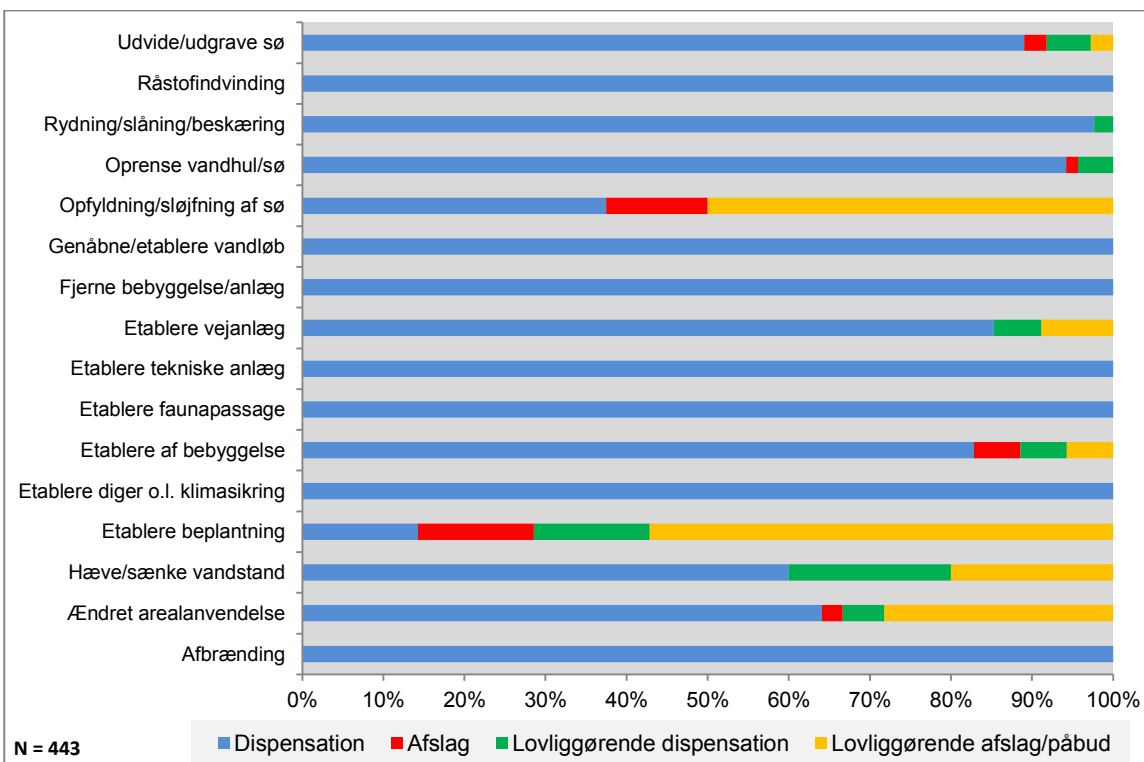
2. Ansøgte tilstandsændringer

På figur 2 ses fordelingen af de ansøgte tilstandsændringer, der i stikprøven er opgjort på 17 forskellige kategorier. Den hyppigst ansøgte tilstandsændring er tilladelse til at oprense vandhul/sø, som udgør ca. 31 % af de ansøgte tilstandsændringer. Dette indgreb er efterfulgt af tilladelse til at udgrave eller udvide en sø, som udgør 17 % af dispensationsansøgningerne. Andre hyppigt ansøgte tilstandsændringer i 2016 er etablering af tekniske anlæg, etablering af vejanlæg (herunder både veje, stier og broer), etablering af bebyggelse, og naturpleje tiltag såsom rydning/slåning/beskæring.

Figur 2: Fordelingen af ansøgte tilstandsændringer i 2016.

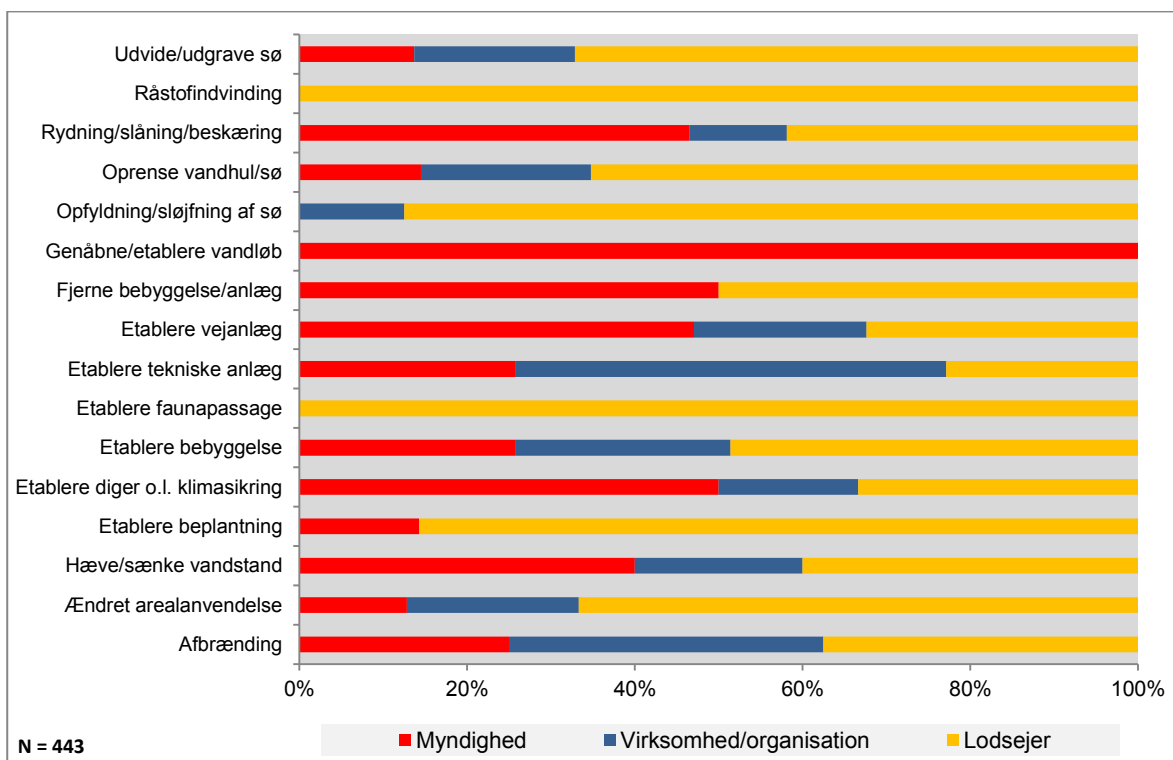
I 2006 og 2008 er de ansøgte tilstandsændringer opgjort på de forskellige naturtyper, og en direkte sammenligning er derfor svær at udføre. Overordnet set, er det dog de samme tilstandsændringer der ansøges om, og i 2006 og 2008 er det også indgrebene oprensning og udvidelse af sø/vandhul, der hyppigst ansøges om. I 2006 og 2008 var opfyldning/sløjfning af sø samt genopdyrkning/omlægning dog også blandt de hyppigst ansøgte tilstandsændringer, og disse kategorier udgør kun en lille andel af de samlede ansøgninger i 2016.

Figur 3: Opgørelse af ansøgte tilstandsændringer fordelt på afgørelse.

På figur 3 er de 17 kategorier af ansøgte tilstandsændringer fordelt på afgørelse. Her ses det at der i flere af de ansøgte tilstandsændringer, er givet dispensation i 100 % af sagerne. Afslag og påbud er oftest givet i sager, hvor der ansøges om tilladelse til opfyldning af sø eller etablering af beplantning. Afgørelsespraksis har overordnet set ikke ændret sig fra 2006 og 2008 til 2016, og der blev også tidligere givet dispensation i 100 % af ansøgninger indenfor flere af kategorierne for tilstandsændringer. I 2006 og 2008 gives afslag og påbud også hyppigst i sager vedr. opfyldning/sløjfning af vandhul/sø.

Når de ansøgte tilstandsændringer fordeles på ansøgertype, ses det at de flere tilstandsændringer ansøges af både myndigheder, lodsejere og private virksomheder/organisationer, mens nogle tilstandsændringer kun søges af to ansøgere typer (Se figur 4). Tilladelse til at etablere faunapassage og indvinde råstoffer ansøges dog kun af lodsejere, mens tilladelse til etablering/genåbning af vandløb på § 3-beskyttede arealer, kun ansøges af myndigheder.

Figur 4: Ansøgte tilstandsændringer fordelt på ansøgertype.

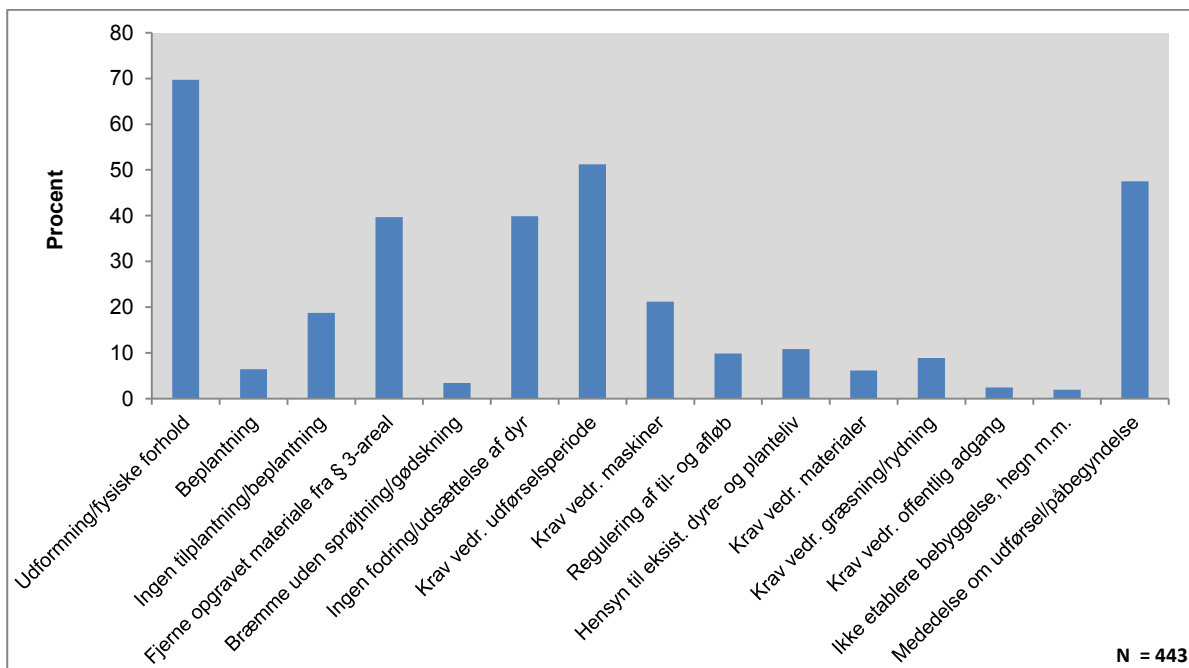
I forhold til opgørelserne i 2006 og 2008, er der mindre ændringer i hvilke ansøgere der står bag de forskellige kategorier af ansøgte tilstandsændringer. Overordnet set er det dog tendensen, i de tidligere år såvel som i 2016, at lodsejere overvejende står bag ansøgninger om oprensning og udvidelse af søer/vandhuller, mens myndigheder primært står bag ansøgninger vedr. etablering/genåbning af vandløb.

3. Dispensationsvilkår

Når der gives dispensation til en tilstandsændring på et § 3-beskyttede område, vil dispensationen oftest gives på betingelse af en række vilkår. De vilkår der stilles er overvejende individuelle vilkår, der bærer præg af at være målrettet de specifikke tilstandsændringers påvirkninger. Der er således også stor forskel på detaljeringsgraden af de vilkår stilles, og i opgørelserne er det søgt at opstille nogle kategorier for vilkår, der

dækker det overordnede vilkår, men som ikke tager højde for detaljer og mindre forskelle inden for det givne vilkår.

På figur 5 vises hyppigheden af de vilkår, der stilles i sager, hvor der er givet dispensation. De hyppigst fastsatte vilkår vedrører udformning og fysiske forhold, som indgår i ca. 73 % af de sager, hvor der er givet dispensation. Dette vilkår stiller krav til, hvordan den tilstandsændringen fysisk skal tage sig ud, og der vil derfor ofte være mange specifikke og individuelle krav, der falder under udformning og fysiske forhold. Vilkår der stiller krav til selve udførelsesperioden, som ofte skal være uden for ynglesæson, indgår i ca. 52 % af sagerne, ligesom krav om at kommunen skal orienteres, når tilstandsændringen er udført og/eller inden den påbegyndes, også stilles i næsten 50 % af sagerne. Krav om ingen fodring eller udsættelse dyr, og krav om at fjerne opgravet materiale fra § 3-område indgår også i en væsentlig del af sagerne.

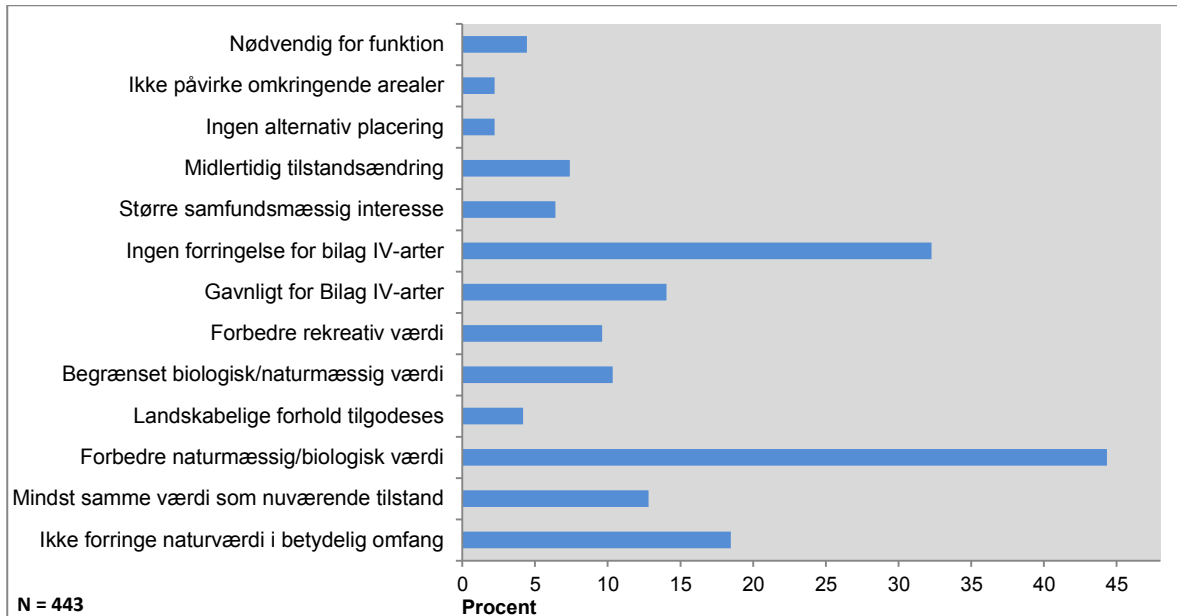
Figur 5: Opgørelse over hyppigheden af vilkår, der stilles i sager, hvor der gives dispensation.

Kategorierne for vilkår stillet ved tildelte er i overvejende grad ens blandt de forskellige års opgørelser, mens hyppigheden af de forskellige typer vilkår varierer lidt. Ens for de tre års opgørelser, er at krav der omhandler udformning og fysiske forhold, er den type vilkår som hyppigst stilles, når der gives dispensation til ansøgte tilstandsændringer. Krav om at fjerne opgravet materiale fra § 3-område, og krav om meddelelse ved udførsel/etablering, er også blandt hyppigt fastsatte vilkår. Der er mindre forskelle blandt andre typer af vilkår årene i mellem. Vilkår der omhandler krav til beplantning, blev eksempelvis hyppigere stillet i 2006 og 2008, hvorimod krav til bræmme uden gødskning/sprøjtning optrådte oftere i 2006 og 2008 end det gør i 2016.

4. Begrundelse for tildelt dispensation

I de sager hvor der er tildelt dispensation, gives også en begrundelse for hvorfor, der i den givne sag, kan gives tilladelse til at udføre en tilstandsændring på et § 3-beskyttede område. På figur 6 vises en opgørelse over i hvor stor en andel af sagerne i 2016, de forskellige begrundelser angives som grund for den tildelte dispensation. I de fleste tilfælde gives dispensationen fordi den ansøgte tilstandsændring vurderes at have en naturforbedrende karakter. Større samfundsmæssig interesse eller ingen alternativ placering ligger kun til

grund for dispensation i henholdsvis 8 og 9 % af ansøgningerne. I næsten 50 % af sagerne er dispensationen begrundet med at den ansøgte tilstandsændring vil forbedre den naturmæssige eller biologiske værdi.

Figur 6: Opgørelse over hyppigheden af begrundelser der ligger til grund for tildelte dispensationer.

I de tidligere års opgørelser er der ikke givet en begrundelse for den tildelte dispensation i alle tilfælde. I ca. 1/3 af sagerne nævnes der ikke hvorfor dispensationen til den ansøgte tilstandsændring er givet. Overordnet set, begrundes langt de fleste tildelte dispensationer i 2006 og 2008, også med at indgrebene har en naturforbedrende karakter. De hyppigst angivne begrundelser i både 2006 og 2008 er at tilstandsændringen vil gavne det vilde dyre- og planteliv, og hører således under det der i 2016 betegnes som forbedring af naturmæssig/biologisk værdi. I 2006 og 2008 er begrundelser i kategorien der ikke forringe naturværdi i betydelig omfang, lidt oftere angivet end i 2016, men bortset fra dette er det i overvejende grad de samme begrundelser, der angives årene i mellem.

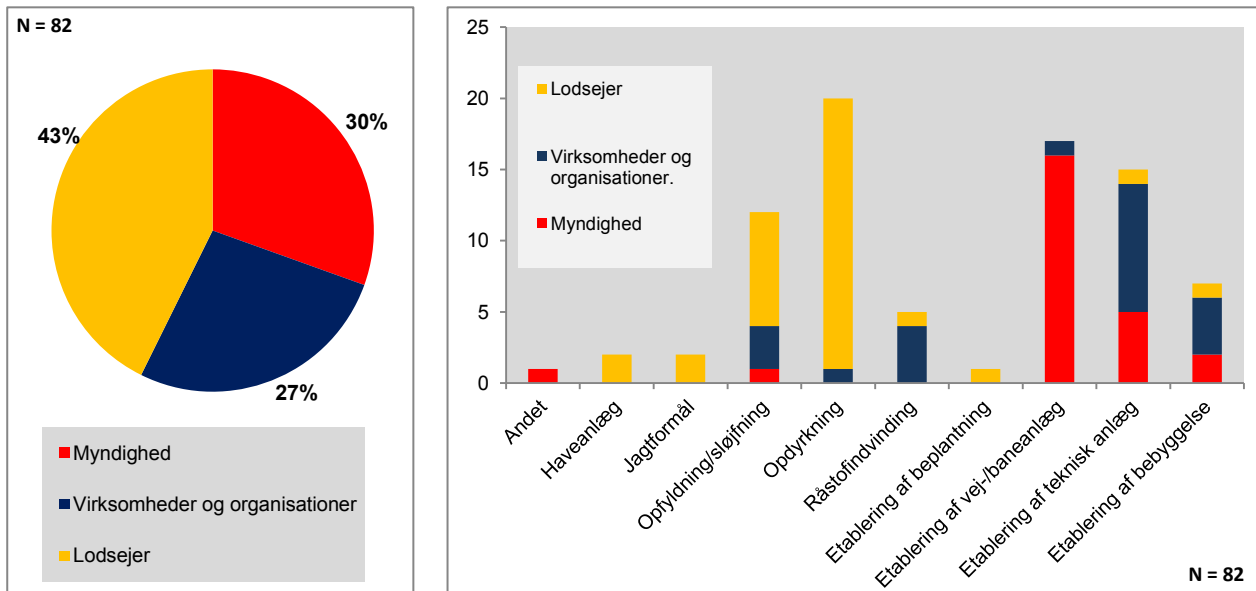
Ingen forringelse for bilag IV-arter er også nævnt som begrundelse for dispensation i en stor del af. Dette bør dog ikke kun ses som en begrundelse, men måske snarere som et krav, da en § 3 dispensation ikke må være en forringelse for bilag IV-arter. I nogle tilfælde kan det undgås ved tildele dispensationen på betingelse af vilkår, der eksempelvis forbedre bilag IV arternes levesteder. Vurderingen af tilstandsændringerne i forhold til bilag IV-arter ses først i 2008 og 2016, og er således ikke blandt begrundelserne for tildelte dispensationer i 2006.

Separat opgørelse af administrationspraksis for § 3 sager om erstatningsnatur

Miljøstyrelsen har udarbejdet en detaljeret opgørelse af dispensationspraksis for § 3-sager vedrørende erstatningsbiotoper. I det følgende vises kun et udsnit af opgørelsen, der tilsvare de ovenfor stående opgørelser, men den samlede analyse kan efter ønske fremfindes af Miljøstyrelsen.

I 2016 var der 65 ud af i alt 1466 dispensationssager, der resulterede i vilkår om erstatningsbiotop. Til sammenligning var der i 2006 74 ud af i alt 1391 sager, der resulterede i vilkår om erstatningsbiotop, mens der i 2008 var 47 ud af i alt 1085 sager, der resulterede i vilkår om erstatningsbiotop.

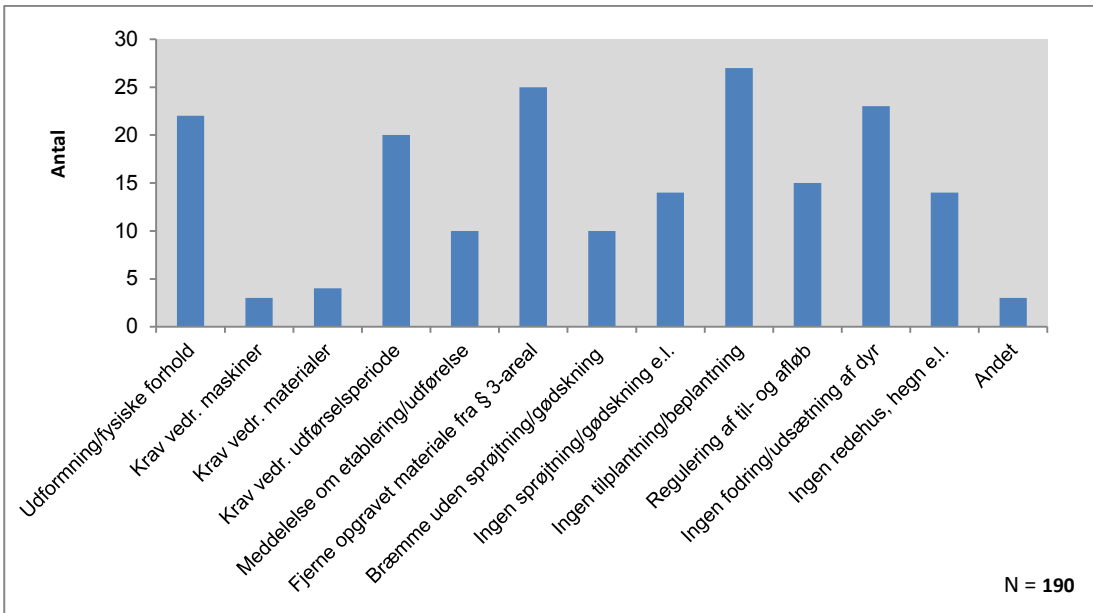
Som det fremgår af figur 7, står lodsejere bag den største andel af ansøgningerne, mens myndigheder og virksomheder/organisationer står for henholdsvis 30 og 27 % af ansøgninger. I 2006 var dette billede lidt anderledes. Her stod myndigheder bag størstedelen af ansøgningerne vedr. erstatningsbiotoper, mens en mindre del af ansøgningerne kom fra lodsejere og ganske lille andel af ansøgere var virksomheder/organisationer. I 2008 er fordelingen af ansøgere meget lig 2016, mens andelen af lodsejere dog er lidt lavere end i 2016, og andelen af ansøgninger fra myndigheder samt virksomheder og organisation er tilsvarende højere.

Figur 7: Til venstre ses den overordnede fordeling af ansøgere til § 3-dispensationssager vedrørende erstatningsbiotoper. Til højre er ansøgere fordelt efter kategori på den ansøgte tilstandsændring.

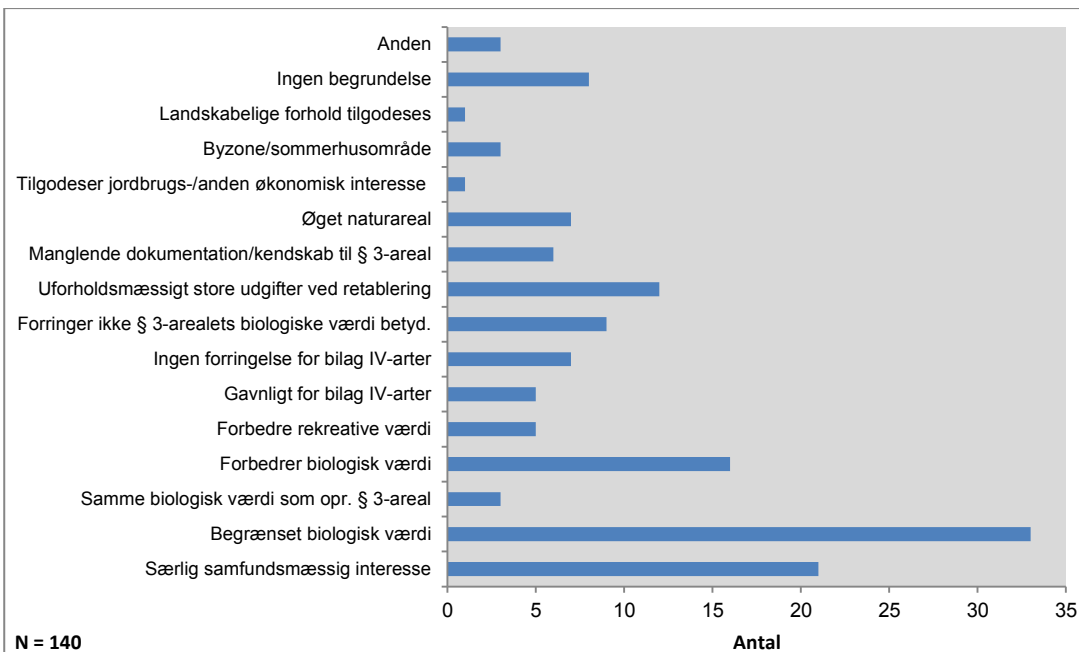
Når ansøgertypen fordeles på de ansøgte tilstandsændringer i 2016, ses det at myndigheder ofte søger om tilladelse til at foretage tilstandsændringer i kategorien etablering af vej-/baneanlæg. Lodsejere ansøger især om tilladelse til opdyrkning eller opfyldning/sløjfning af sø, mens private virksomheder/organisationer primært søger om tilladelse til at etablere tekniske anlæg eller bebyggelse.

Kravet om at etablere erstatningsbiotop vil oftest følges af en række vilkår der stiller krav til etableringen af erstatningsbiotopen. Kategorierne af disse vilkår har stor lighed med de vilkår der generelt stilles ved dispensationer til tilstandsændringer på § 3-natur.

Figur 9: Opgørelse over hyppigheden af vilkår, der angives i dispensationer, hvor der stilles krav om erstatningsbiotop.

På figur 9 ses fordelingen af de vilkår, der fastsættes ved dispensationer til erstatningsbiotoperne i 2016. De vilkår der hyppigst angives, stiller krav til ingen tilpløntning/bepløntning, udformning/fysiske forhold, og fjerne opgraved materiale fra § 3-areal.

Figur 10: Opgørelse over hyppigheden af begrundelser der ligger til grund for dispensationer med krav om erstatningsbiotop, i 2016.

Som illustreret på figur 10, er dispensationer med krav om erstatningsbiotop i 2016 især begrundet med at det 'ødelagte' område vurderes at have en 'begrænset biologisk værdi'. Også begrundelser inden for kategorien særlig samfundsmæssige interesser, anvendes i mange af de registrerede sager vedr. erstatningsbiotoper. Det vil ofte være dispensationer der tildeles myndigheder, der ønsker at foretage

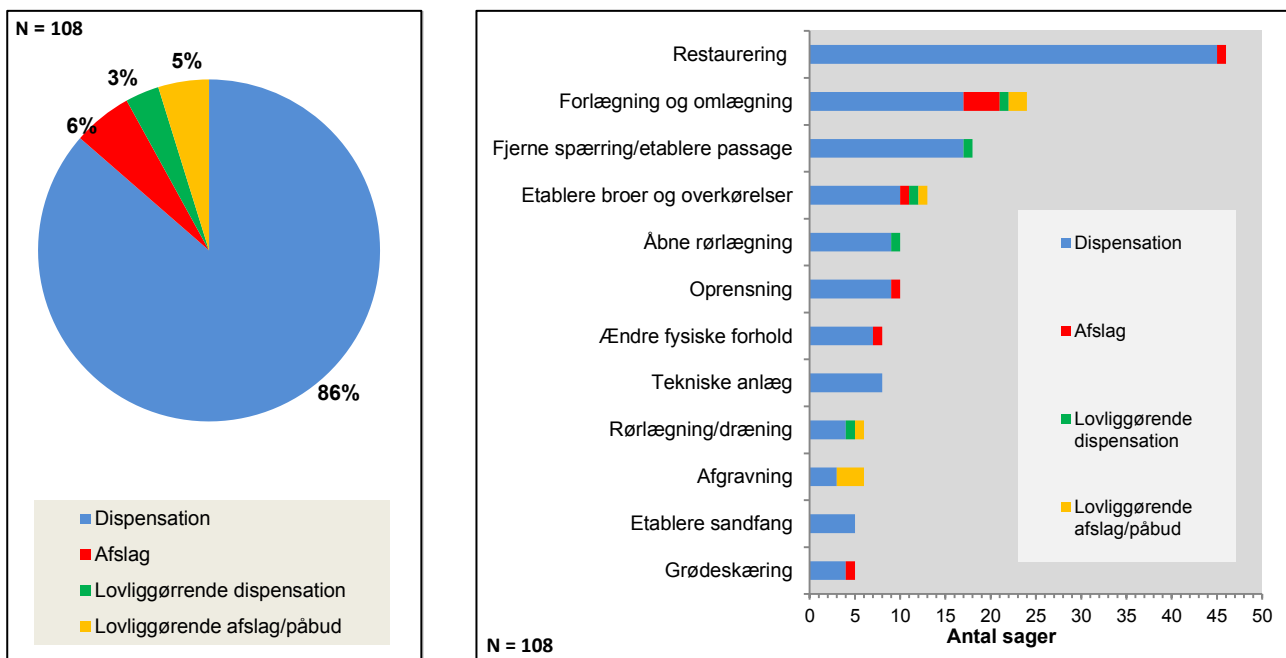
tilstandsændringer i § 3-natur pga. projekter, der menes at komme samfundet til gode, fx i form af etablering af motorveje, banestrækninger etc. I enkelte sager angives der ingen begrundelse for den tildelte dispensation.

Der er for opgørelserne i 2006 og 2008 ikke registret hverken vilkår ved eller begrundelser for de tildelte dispensationer, der resulterer i krav om erstatningsbiotop. En sammenligning mellem 2016 og tidligere års praksis er således ikke mulig.

Separat opgørelse af administrationspraksis for § 3 beskyttede vandløb

Miljøstyrelsen har udarbejdet en separat opgørelse over alle dispensationssager i 2016 for § 3-beskyttede vandløb. I 2016 vedrørte 108 ud af de i alt 1466 § 3-dispensationssager § 3-beskyttede vandløb, det svarer til ca. 7 % af det samlede antal ansøgninger. Der er således et lille fald i andelen ansøgninger der omhandler § 3-vandløb sammenlignet de tidligere år. I 2006 vedrørte 147 ud af de i alt 1391 § 3-sager vandløb, mens der i 2008 var 121 vandløbssager ud af de i alt 1085 § 3-sager. For begge år svarer det til at ca. 11 % af det samlede antal ansøgninger omhandlede § 3-vandløb.

På figur 11 ses fordelingen af afgørelser på ansøgninger vedr. tilstandsændringer i § 3-vandløb. Der er givet dispensation i 89 % af de ansøgte sager, hvoraf 3 % er lovliggørende dispensation. Dette skyldes, at mange af de ansøgte indgreb i vandløb vurderes at have naturforbedrende karakter eller vurderes ikke at ændre forholdene væsentligt. I de resterende 9 % af sagerne er der givet afslag eller påbud. Afgørelsespraksis er overordnet set ens med årene 2006 og 2008, hvor andelen af dispensationer dog er lidt højere i 2016.

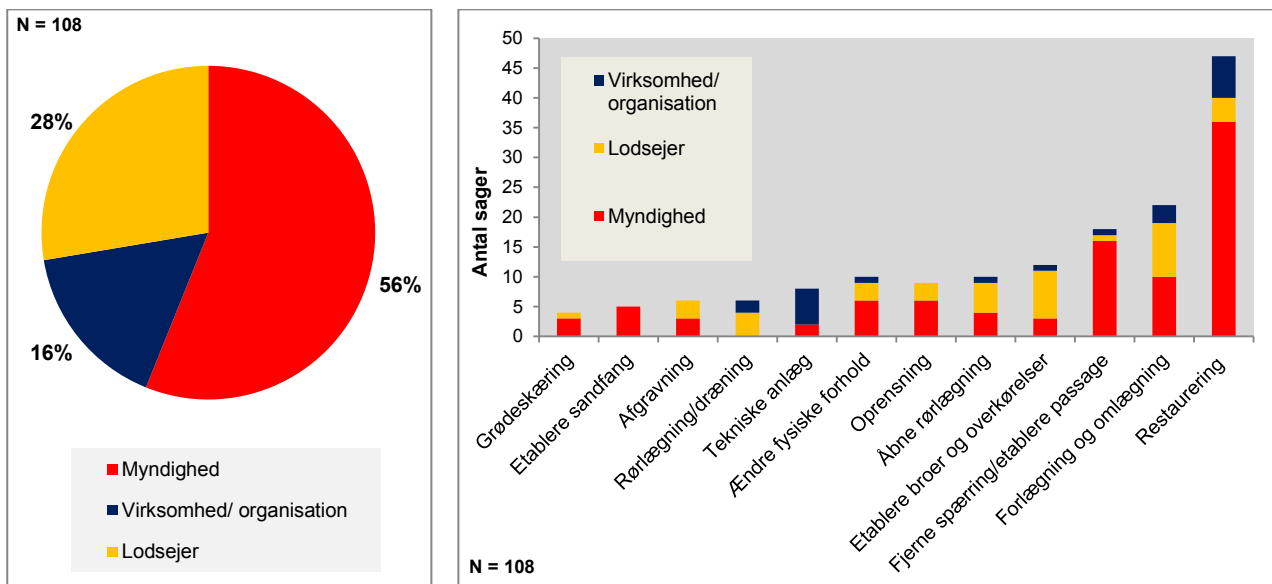

Figur 11: Til venstre ses den overordnede fordeling af afgørelser på dispensationsansøgninger vedrørende § 3-vandløb. Til højre ses afgørelser på ansøgninger til tilstandsændringer i § 3-vandløb, fordelt efter kategori på den ansøgte tilstandsændring.

I 2016 er der hyppigst ansøgt om vandløbsrestaurering, i ca. halvdelen af sagerne, efterfulgt af forlægning, omlægning og etablering af passager. Dræning og rørlægning har i de tidligere års opgørelse ligget til grund

for en betydelig andel af ansøgningerne. I 2016 var der 6 ansøgninger herom, hvor der blev meddelt dispensation i de 5 tilfælde. Endvidere er der i 2016 søgt om dispensation til grødeskæring i 5 tilfælde, hvoraf der er meddelt dispensation i de 4. Der var ikke ansøgninger om grødeskæring i 2006 og 2008.

På figur 12 ses fordelingen af ansøgertype til tilstandsændringer i § 3-vandløb, hvor myndigheder står bag den største andel af dispensationsansøgningerne, mens lodsejere også står for en væsentlig andel af ansøgningerne. Når ansøgertypen til tilstandsændringerne fordeles efter kategori for det ønskede indgreb, er der kun en lille del af indgrebene, der søges tilladelse til af både myndigheder, lodsejere og virksomheder/organisationer. Fra 2006 til 2008 er en større andel af ansøgerene lodsejere, mens en mindre del af ansøgningerne kommer fra myndigheder. I 2016 er fordelingen af ansøgere mere lig fordelingen i 2006. Dog er andelen myndigheder steget lidt igen, mens andelen af ansøgninger fra lodsejere er faldet.

Figur 12: Til venstre ses den overordnede fordeling af ansøgere til dispensationssager vedrørende § 3-vandløb. Til højre er ansøgere fordelt efter kategori på den ansøgte tilstandsændring.

I 2016 står myndigheder bag den største andel af de ansøgninger, der vedrører restaurering af vandløbet, fjerne spærring/etablere passage i vandløb samt etablering af sandfang i vandløb. Lodsejere ansøger primært om tilladelse til tilstandsændringer der vedrører forlægning/omlægning af vandløb, og etablere broer og overkørsler i vandløb.